

BÓG A SPRAWA POLSKA

Poza granicami teorii sekularyzacji

Mirosława Grabowska

BÓG A SPRAWA POLSKA

Poza granicami teorii sekularyzacji

Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR
Warszawa 2018

Recenzenci: dr hab. Maria Sroczyńska, prof. UKSW
prof. dr hab. Zbigniew Stawrowski

Redakcja i korekta: Anna Łagodzka

Projekt okładki: Katarzyna Juras

Na okładce wykorzystano zdjęcie Leszka Biernackiego przedstawiające robotników w Stoczni Gdańskiej podczas strajku w sierpniu 1980 r.

Copyright © 2018 by Wydawnictwo Naukowe Scholar Sp z o.o., Warszawa

ISBN 978-83-7383-489-7

Publikacja dofinansowana przez Wydział Filozofii i Socjologii
Uniwersytetu Warszawskiego

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.
ul. Wiśłana 8 (róg Browarnej), 00-317 Warszawa
tel./fax 22 692 41 18; 22 826 59 21; 22 828 93 91
dział handlowy: jak wyżej, w. 108
e-mail: info@scholar.com.pl
www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze
Skład i łamanie: WN Scholar (*Jerzy Łazarski*)
Druk i oprawa: MCP, Marki

Spis treści

Wprowadzenie	7
1. Religia – Kościół – religijność	8
2. Teoria sekularyzacji i jej późne dzieci: duchowość i postsekularyzm	11
3. Stosunki między państwem a Kościołem (Kościółami)	16
4. A to Polska właśnie	21
5. Wnioski i podsumowanie	37
Rozdział I. <i>Requiem</i> dla teorii sekularyzacji?	39
1. Historyczne konteksty przepowiadania sekularyzacji	39
2. Teoria sekularyzacji: inspiracje klasyków i „wersja standardowa”	48
3. Krytyki teorii sekularyzacji oraz jej uściślanie i niuansowanie	61
4. Teoria sekularyzacji a „przypadek Polski”	67
5. Krytyki teorii sekularyzacji po raz drugi	70
6. Debata sekularyzacyjna – uwagi końcowe	77
Rozdział II. Boskie i cesarskie, czyli stosunki między państwem a Kościołem (Kościółami)	85
1. Uwarunkowania historyczne. USA i Francja	85
2. Uwarunkowania i modele stosunków państwo–Kościół (Kościóły)	100
3. Uwagi końcowe	116
Rozdział III. Przypadek Polski – wprowadzenie	119
1. Jeszcze o historii minionej	119
2. Jeszcze o historii nowszej	123
3. Krótko o historii III Rzeczypospolitej	126
4. Teoria i empiria	132
Rozdział IV. Żydzi – problem religijny, problem moralny, problem polski	136
1. Problem polski, problem moralny, problem religijny	136
2. Żydowskie korzenie chrześcijaństwa	140
3. Czy można winić Żydów za śmierć Jezusa?	145
4. Wobec zagłady	150
5. Obecna nieobecność	156

Rozdział V. Religijność społeczeństwa polskiego – szkic do portretu	170
1. Religijność i jej badanie	170
2. Polonia semper fidelis?	171
3. Czy religijność wpływa na różne sfery życia?	188
Rozdział VI. Boskie i cesarskie, czyli stosunki między państwem a Kościołem w Polsce.	196
1. Stosunki między państwem a Kościołem – poziom instytucjonalny	196
2. Stosunki państwo–Kościół w świadomości społecznej	202
Epilog: historia i teoria	211
Bibliografia	222
Indeks nazwisk	235